

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلین نمی باشد

۲۰۲۴ / ۱۱ / ۰۶

یونس نگاه

امریکا در انقلاب کمپیشنه ابزار دست و پاچه می زند

جهان و پدیده‌های آن همیشه در حال دگرگونی است. گاهی اما، سرعت دگرگونی بسیار شدت می‌گیرد و منجر به تغییرات بنیادی و فراگیر می‌شود. جامعه بشری امروز درگیر یکی از سریع‌ترین دگرگونی‌هایش است. تغییرات در جوامع انسانی به دلیل نقش آگاهانه و عامل آدم‌ها با سایر دگرگونی‌ها تفاوت دارد. یکی از تفاوت‌ها سهم برجسته ابزار در شکل‌گیری تحولات است. شناخت تحولات اجتماعی بدون شناخت دگرگونی‌ها در ابزار، ممکن نیست، چنان‌که گاه حتی مجبور می‌شویم از خود بپرسیم آیا سهم اصلی در خلق فلان تحول از ابزار است یا از خالق آن، انسان. مثال‌های زیاد در تاریخ قابل پی‌گیری و استناد بشر داریم. از سنگ چقماق، سنگ‌های تراشیده‌شده برنده، اهرم‌ها تا یوغ و اسپار و چرخ و ماشین بخار و ماشین چاپ، باروت و برق و تلفون شمرده باید تا کمپیوتر و انترنیت و رسانه‌های اجتماعی و هوش مصنوعی. این‌ها هر کدام چنان مهم بوده‌اند که ما با شناخت و تحلیل آن‌ها می‌کوشیم «انسانیت» خود را درک کنیم و مسیری را که تاکنون پیموده‌ایم بشناسیم.

در چند دهه اخیر تحولات تاریخ‌ساز در ابزار بوجود آمده است. انترنیت، کمپیوتر و ملحقات آن‌ها روابط آدم‌ها را از بنیاد دگرگون کرده است. این دگرگونی نیازمند ظروف سیاسی و فرهنگی تازه است. هوش مصنوعی رابطه انسان را با مهم‌ترین ارزش اجتماعی، یعنی کار، به سرعت دگرگون می‌کند. در اثر این تغییرات همه بنیان‌های سیاسی، اقتصادی، مالی، پولی و فرهنگی جهان به لرزه افتاده است.

غلیان این دگرگونی‌ها در هسته اقتصاد، فرهنگ و سیاست حاکم جهان از هر جا بیشتر حس می‌شود: امریکا. امریکا با سازمان ملل، بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، دالر و لیبرالیزم و نیولیبرالیزم‌اش در گرداب ناشی از انقلاب کمپیشنه ابزاری که خود و هم‌پیمانان و همراهانش ساخته‌اند دست و پاچه می‌زند. در جهان تازه‌ای که کم‌کم شکل‌اش آشکارتر می‌شود، ارزش‌ها و نهادهای سیاسی-اقتصادی-فرهنگی امریکامحور کارایی خود را از دست می‌دهند.

نکته مهم اما این است که خالق این بحران (امریکا، و همراهان و هم‌تایان فرهنگی-سیاسی‌اش) بیشتر از حریفان از اهمیت این تحول آگاه است و می‌کوشد خود را با شرایط تازه وفق دهد. ولی نمی‌دانیم که در این کار موفق خواهد شد و در این چپه‌گرمک دوباره پیشتازی‌اش را تثبیت خواهد کرد یا خیر. یک دهه بعد امریکا و جهان ما بسیار متفاوت خواهد بود.

د پانو شمیره: له 1 تر 2

در گذشته امریکا نقش جهانی بازی می‌کرد ولی جهان نمی‌توانست نقش چندانی در امریکا بازی کند. آخرین رییس جمهوری که امریکا در خلوت خودش و بدون نقش تعیین‌کننده جهان انتخاب کرد، باراک اوباما بود. بعد از او، انتخابات امریکا تیاتری شده که کارکتر هایش امریکایی است ولی صحنه دیگر کاملاً امریکایی نیست، بلکه تماشاگران، مشوقان و سرمایه‌گذاران و سهامداران جهانی بسیار تاثیرگذار دارد.

جهان در انتخابات امریکا عمدتاً از سه طریق نقش بازی می‌کند. یکی نقش دولت‌های خارجی است که با پول، استخبارات، تبلیغات، همکاری و کارشکنی فعال انجام می‌گیرد. روسیه، چین، اعضای اتحادیه اروپا و حتی کشورهای چون ایران و اسرائیل هر کدام در حد بضاعتش سهامدار این انتخابات است.

نقش دومی از طریق شرکت‌های بزرگ بین‌المللی بازی می‌شود. شرکت‌هایی که از امریکا در سراسر جهان کار می‌کنند دیگر تنها امریکایی نیستند بلکه کم‌وبیش چینی، هندی، روسی، اروپایی، اسرائیلی، جاپانی و کره‌ای نیز می‌باشند. مثلاً ایلان ماسک پاسپورت امریکایی دارد، اما شرکت‌های چندین هویت‌اند و منافع فرا امریکایی دارند. ترامپ و شرکت‌هایش نیز همین‌گونه‌اند. صدها شرکت بزرگ و هزاران شرکت متوسط با شاخه و پنجه جهانی، منافع سیاسی متفاوت از آنچه شهروند عادی امریکا در تصور دارد، تعریف می‌نمایند. رسانه‌ها، بانک‌ها و دیگر شرکت‌های فراملی در انتخابات امریکا بسیار نقش دارند.

توده مردم و نخبه‌گان غیر امریکایی بخصوص در اروپا، کانادا، استرالیا، چین و نیز عده‌ای در خاورمیانه و روسیه با هورا و لایک و نفرین و تشویق خود و یا شاید حتی با حمایت‌های مالی و سیاسی در سمت‌دهی اتفاقات سیاسی امریکا نقش بازی می‌کنند.

در سال ۲۰۱۶ و ۲۰۲۰ امریکا مزه واقعی نقش جهان را در امور داخلی‌اش چشید. در انتخابات امسال احتمالاً طعم جهان در کام امریکا بسیار آشکار و انکارناپذیرتر است. انقلابی که در رسانه‌ها رخ داده، زمینه‌ساز دست‌رسی جهان به دخالت و سهم‌گیری فعال در سیاست امریکا شده است.

آرشیف: نو یسنده در پورتال افغان جرمن آنلاین

د پانو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په څیر و لولئ